

Analiza uspešnosti poslovanja

Kako meriti uspešnost poslovanja?

Ekonomski vidiki: dobiček, rentabilnost, ekonomičnost, produktivnost

Neekonomski vidiki: zadovoljevanje javnih potreb, kakovost opravljanja storitev oziroma proizvodjanja dobrin, družbena odgovornost...

Ekonomski vidiki uspešnosti

Dobiček: razlika med prihodki in odhodki

Cilj: doseganje (čim višjega) dobička

Katero podjetje je uspešnejše: tisto z 1,5 mio € ali tisto s 5 mio € dobička?

Potrebno je relativno ovrednotenje dobička:

Podjetje A:

dobiček = 1,5 mio €

kapital = 15 mio €

sredstva = 30 mio €

Podjetje B:

dobiček = 5 mio €

kapital = 50 mio €

sredstva = 100 mio €

$$ROA = \text{dobiček} / \text{sredstva}$$

$$ROE = \text{dobiček} / \text{kapital}$$

$$ROA = 0,05$$

$$ROE = 0,10$$

$$ROA = 0,05$$

$$ROE = 0,10$$

Cilj: čim višja rentabilnost

Vendar: večina javnega sektorja ni profitno usmerjenega!

Smiselnejši cilj: ugotavljanje odnosa med vrednostjo ustvarjenega outputa in vrednostjo vloženih inputov; temu odnosu (razmerju) pravimo **ekonomičnost**

Cilj: doseči čim višjo ekonomičnost, torej čim višjo pokritost vloženih inputov z ustvarjenim outputom

Spomnimo se dodane vrednosti...

Naloga VIII/1:

Podjetje je v letu t proizvedlo 12.000 enot proizvoda A po prodajni ceni 11 € na enoto in 6.000 enot proizvoda B po prodajni ceni 42 € na enoto. Leta $t+1$ pa je podjetje proizvedlo 15.000 proizvodov A in 8.000 proizvodov B po prodajnih cenah 14 € na enoto proizvoda A in 48 € na enoto proizvoda B.

V obeh letih je podjetje uporabljalo tri proizvodne dejavnike (X, Y in Z) v naslednjih količinah in cenah:

Dejavnik	PD_t	PD_{t+1}	$Cena_t$	$Cena_{t+1}$
X	1.200 enot	1.500 enot	80 €	100 €
Y	1.400 enot	1.800 enot	50 €	70 €
Z	1.100 enot	1.200 enot	40 €	70 €

Ugotovite, ali se je ekonomičnost poslovanja v letu $t+1$ glede na leto t povečala ali zmanjšala!

Naloga VIII/2:

Za podjetje poznamo naslednje podatke o količinah in cenah proizvedenih proizvodov in porabljenih produkcijskih faktorjev za leti t in t+1:

Proizvod	Količine _t	Količine _{t+1}	Cene _t	Cene _{t+1}
A	12.000 enot	14.000 enot	4 €	7 €
B	4.000 enot	3.000 enot	7 €	10 €

Produkcijski faktorji	Količine _t	Količine _{t+1}	Cene _t	Cene _{t+1}
C	500 enot	600 enot	12 €	13 €
D	800 enot	850 enot	15 €	17 €
E	1.000 enot	1.200 enot	20 €	25 €

Ugotovite, ali se je ekonomičnost v letu t+1 glede na leto t povečala ali zmanjšala!

Najpogosteje uporabljen ekonomski kriterij uspešnosti v javnem sektorju pa je **produktivnost**.

Gre za razmerje med proizvodom in vloženim inputom:

$$P = \frac{Q}{L}$$

Spomnimo se teorije produkcije in povprečnega proizvoda...

Kako povečati produktivnost? Načelo **minimax!**

Naloga VIII/3:

Podjetje je v nekem obdobju proizvedlo naslednje količine proizvodov z naslednjimi cenami na enoto svojih proizvodov:

Proizvod	Q_t	Q_{t+1}	P_t	P_{t+1}
A	100 enot	100 enot	10 €	13 €
B	500 enot	450 enot	8 €	10 €

Podjetje je v letu t porabilo 1000 ur dela, v letu $t+1$ pa 1100 ur dela za navedeno količino proizvodov.

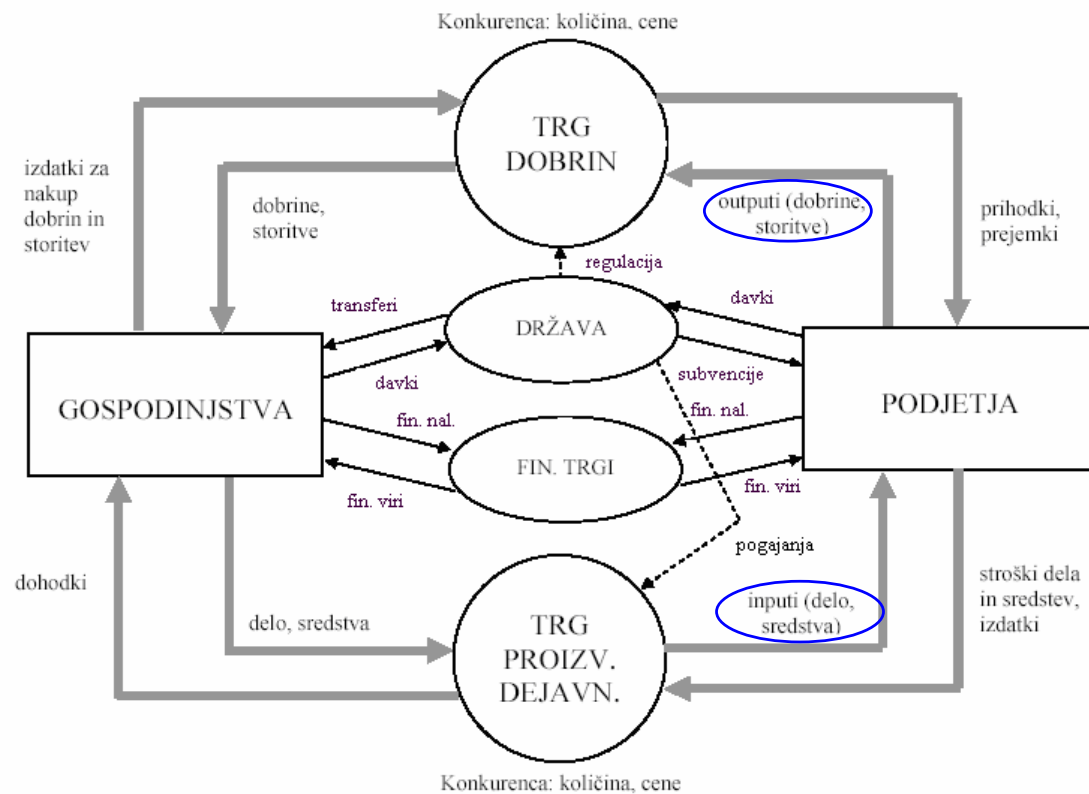
Ugotovite, ali se je produktivnost dela povečala ali zmanjšala glede na predhodno leto, in izračunajte indeks produktivnosti!

Naloga VIII/4:

Javno podjetje JP opravlja tri vrste storitev. V letu t je opravilo 110.000 popravil, 170.000 montaž in 200.000 čiščenj, za kar je potrebovalo 54.000 ur dela. V letu $t+1$ je podjetje opravilo 130.000 popravil, 200.000 montaž in 180.000 čiščenj, in sicer v 60.000 urah dela. Za popravilo je bila prodajna cena v letu t 100 €, leto kasneje pa višja za 10%. Montaže so v letu t stale naročnike 80 €, kar je dvakrat več kot čiščenja v istem letu. V letu $t+1$ so bila čiščenja dražja za 5% v primerjavi s predhodnim letom, montaže pa cenejše za 5%.

Ugotovite, ali se je produktivnost v letu $t+1$ glede na leto t povečala ali zmanjšala!

Izračunajte tudi indeks produktivnosti dela v navedenem obdobju!

Primerjava učinkovitosti privatnih in javnih podjetij:

Zakaj naj bi bil privatna podjetja učinkovitejša?

- teorija javne izbire: vpliv interesnih skupin in potegovanje za rento, politika in ekonomija, politično-gospodarski cikli
- odsotnost profitnega motiva (subvencije)
- problem nagrajevanja in napredovanja: v Sloveniji vertikalno napredovanje ni pravica posameznika; nestimulativno nagrajevanje (max. 20% variabilni del plače)
- problem upravljanja podjetij (lastniki, managerji)
- prevelika delovna intenzivnost

Študije primerjav učinkovitosti med privatnim in javnim sektorjem: celotno narodno gospodarstvo (primerjava javnih in privatnih podjetij), panožne študije, primerjava učinkovitosti pred in po privatizaciji

Neekonomski vidiki uspešnosti

Uspešnost ni povezana samo z ekonomskimi kazalci...

...ustrezen obseg javnih dobrin;

...uravnoveženi sistem kazalnikov;

...3E model (economy, effectiveness, efficiency);

...modeli kakovosti;

...družbena odgovornost;

...